

Nr. 37 - Persillekræmmeren - 2006

Nørrevang 1966 – 2006

af Anders Vinther Jakobsen, Stensballe

Mindetavlen på Nørrevang. Foto 2006.

I de første tyve år efter 2. verdenskrigs afslutning blev der opført mange alderdomshjem i Danmark, især i landkommunerne (De Gamles Hjem, Aldersro, Skovly, Ravnebjerg, Nørrelide og andre navne prydede facaden). I mange landkommuner havde man gjort brug af private plejehjem (her på egnen f. eks. Sølyst og Reballegaard), mens købstæder for længst havde bygget hjem for ældre. Denne forskel fra by til land har måske en forklaring i byernes mindre størrelse på boliger. På landet var der i mange boliger afsat plads til aftægtsstue for bedstemor og/eller bedstefar eller i bedste fald bygget selvstændigt hus. Så kunne bedstefar gå lidt til hånd ved bedriften, mens bedstemor var en god og solid barnepige, og ingen var så god som hun til at fortælle godnathistorier.

Strukturændringer i samfundet medførte bl.a., at unge mennesker søgte ind i nye erhverv og bosatte sig i længere afstand fra barndomshjemmet, så det etablerede "ældre/unge samarbejde" blev sjældent.

Vær-Nebel kommune

Her modnedes tanken om alderdomshjem i begyndelsen af 1960'erne. Samtidigt hermed viste det sig, at 2 barnløse landbofamilier i Stensballe (se omstående mindetavle) havde testamenteret deres formuer til opførelse af et privat plejehjem.

Legatformuleringen: Privat plejehjem vanskeliggjorde anvendelsen af arven til opførelsen af et kommunalt plejehjem. Fornuftigt samarbejde mellem legatstifternes og

sognets advokater resulterede i en delvis ændring af fundatsen, inden den sidste af legatstifterne døde.

Resultatet blev, at sognerådet kunne planlægge og iværksætte opførelsen af Nørrevang, som stod færdig til begyndende indflytning 1. maj 1966. Selve indvielsen med tilstedeværelse af de første beboere, medarbejdere, legatbestyrelse, sogneråd og repræsentanter for Skanderborg amtsråd med amtmand og embedslæge i spidsen fandt sted den 3. juni 1966. Datoen har siden da været regnet som hjemmets fødselsdag og er især efter 25-års jubilæet i 1991 blevet festligholdt på behørig vis.

Opstarten i 1966

Fra starten var alderdomshjemmet bygget til ca. 30 beboere i ét-rums stuer med en lille forgang/garderobe og toilet. For nogle indflyttere var det ren luksus med eget toilet, mens stuen, hvor også sengen stod, ikke størrelsesmæssigt var noget at prale af. Men det var nu godt med den varme radiator i et godt isoleret hus som afløser for den sorte kakkelovn i huset med utætte vinduer og ringe isolering.

Bygningen, arealmæssigt ca. det halve af den nuværende, rummede flere baderum, vaskeri, værksted, køkken med tilhørende spisestue, - kaldet fødselsdagsstuen. Som på alle hjem i denne periode var der bolig til hjemmets lederpar. Hjemmets personale i køkken, vaskeri, daglig pleje og omsorg, til rengøring var i de første år dygtige, solide, omsorgsfulde kvinder, hvoraf de færreste havde en egentlig faglig uddannelse rettet mod deres job. De var husmødre med erfaring, gå-på-mod, godt humør – og det var slet ikke så ringe endda. Syd for bygningen - den nuværende vestfløj – var en stor køkkenhave, hvorfra "mange varer" gik direkte til den daglige madlavning. Ikke sjældent så man beboere som medhjælp i haven – en god form for terapi. Tænk på, at der ikke var kørestolsbrugere ved Nørrevangs start, men at flere havde taget cyklen med og motionerede i lokalområdet – for 40 års siden.

Perioden fra 1970 til 2003

Efter kommunesammenlægningen med Horsens pr. 1. april 1970 voksede behovet for ældrepleje i Horsens. I Stensballe var der plads til udvidelse uden at tænke på jordkøb, endsige ekspropriation, og i 1978 var der bygget – østfløjen nærmest Værvejen – så Nørrevang nu havde plads til 80 beboere. Østfløjens stuer var betydelig større end de oprindelige (i vest), men det skal også nævnes, at Nørrevang, som årene gik, fik karakter af plejehjem med beboere, som var mere pleje- og omsorgskrævende. Medarbejderstaben voksede og efterhånden bestod den af folk, m/k, med uddannelse, der specifikt var rettet mod det stykke arbejde, man skulle udføre – lad mig gentage: Slet ikke så ringe endda!

Hverdagen med en struktureret tilværelse er vigtig for alle – også for plejehjemsbeboere. I nogle sammenhænge er vi mennesker individualister, i andre har vi behov for

fællesskab, socialt samvær. Det ved plejepersonalet alt om, og de gør alt det, arbejdstiden tillader, for at tilgodese beboernes behov for tryghed, et knus i hverdagen – netop at føle at der er nogle, som holder af en – også som plejehjemsbeboer (bruger). Men det er svært for brugerne at komme i biografen, til koncert, til fest, og hvad verden ellers byder på af underholdning. Der viste sig et behov, og derfor så hjemmets ledelse og nogle pårørende, at man måske kunne tilføre noget liv, lægge underholdning i faste rammer – grundlaget for en vennekreds var til stede, og den blev organiseret i 1984. Et års tid senere havde beboerråd og vennekreds skaffet midler til en bus, og den har i godt 20 år kørt mange udflugter med Nørrevangs beboere – ud af huset – og medlemmer af vennekredsen til banko, film, sang/musik og anden underholdning – ind i huset.

Men ak – dagene går, årene med, tingene slides ned. Det, der engang var luksus, er gået i forfald. Et plejehjems brugere er blevet svagere, mere plejekrævende, noget som i høj grad stiller andre og større krav til personale vedrørende pladsforhold, hjælpemidler mv.

Videre fra 2003

I 1990'erne træffer Horsens byråd (og andre) beslutninger om etablering af nye plejehjemspladser og reovering af eksisterende institutioner. Nørrevang får årstal sat på ombygning – det trækker ud – men i 2003 er det alvor: En stor proces med at skaffe plads til de 80 brugere og forflytte et personale på endnu flere er en forudsætning for at gøre Nørrevang til en byggeplads. Midt i august er alle ude, og håndværkerne indtager huset 1. september. Horsens kommune lavede aftale med boligforeningen Odinsgården om at være bygherre. Handlens nærmere aftaler kender jeg ikke, men det gik stærkt og i november 2004 kunne man holde åbent hus og præsentere et fint resultat. Indflytningen startede midt i måneden, og da man var 2-3 måneder inde i 2005 var husets mange boliger taget i brug. Mange boliger, dvs. 20 plejeboliger med døgnbemanding, alle optaget straks, og 20 ældreboliger, der som nævnt fik beboere i 2005. Af Nørrevangs tidligere brugere flyttede 5 tilbage.

Iderige arkitekters forslag og dygtigt håndværk har skabt ideelle rammer for Ny Nørrevang – det være sig brugere som ansatte. Udover forannævnte 40 boliger rummer Nørrevang lokaler til mange formål: Den tidligere nævnte spisestue benævnes nu cafe med mulighed for ved en bevægelig skillevæg at dele rummet op i 2 af hinanden uafhængige lokaler. Helt nyt køkken er bygget, men det skal anføres, at den varme mad, der serveres i cafeen, kommer fra Lindehøjcentret på Langmarksvej. Større møder, underholdning, gudstjeneste, siddende gymnastik mv. afvikles i cafeen. En kiosk, nabo til cafeen, forhandler 2 gange om ugen et beskedent varesortiment

I parterre – underste etage vestfløjen – findes træningslokale, hvor brugere kan få instruktion af terapeuter og derefter selv køre træningsprogram ved brug af forskellige hjælpemidler. I naboområdet har Stensballe Lokalhistoriske Arkiv magasin/kontor og et dejligt udstillingslokale, hvor 2 billardborde samler mange spillere et par formiddage ugentlig. Et aktivitetslokale er møbleret ret robust og har indtil videre huset maling på

lærred og blomsterbinding, bobspil og en PC'er, men flere aktiviteter kan foregå i lokalet. Et lidt åbent område giver plads til kortspil, boccia, film, møder osv. Nørrevangs kontorer til ledergruppe og sekretær, et lille mødelokale og hjemmeplejen vedr. lokalområdets udebrugere har til huse her i dejlige lyse lokaler.

I skrivende stund, 15 måneder efter ibrugtagning, er mange gode aktiviteter i gang på Nørrevang i dagtimerne og med mange gode tiltag om aftenen. Udover aktiviteter rettet mod Nørrevang har grundejer- og andre foreninger fundet ud af, at Nørrevang er et godt sted at mødes.

Indgangspartiet til Nørrevang, set fra nord. Foto 2006.